

**ΟΜΙΛΙΑ
ΤΟΥ
ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ**

Αρχειο-λόγος

**ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ
«ΚΡΙΣΙΜΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
Η ΖΩΗ ΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ»
ΤΟΥ ΠΡΩΗΝ ΚΑΓΚΕΛΑΡΙΟΥ ΤΗΣ
ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ
κ. GERHARD SCHRÖDER**

Αθήνα, 30 Μαΐου 2007

Gerhard Schröder

Κυρίες και κύριοι,

Ο κ. Gerhard Schröder υπήρξε πρωθυπουργός της Γερμανίας από τον Οκτώβρη του 1998 έως το Νοέμβρη του 2005 και κατά το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα αυτής της περιόδου επίσης πρόεδρος του Σοσιαλδημοκρατικού κόμματος.

Η περίοδος της πρωθυπουργίας του συμπίπτει σε μεγάλο βαθμό με μια εποχή όπου στη χώρα μας κυβερνούσε το ΠΑΣΟΚ και στις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα. Τα απομνημονεύματα του κ. Schröder για την περίοδο της πρωθυπουργίας του και οι αυτοβιογραφικές αναφορές του αντικατοπτρίζουν γι' αυτό προβλήματα που μας είναι γνωστά. Είναι θέματα που απασχόλησαν λίγο ως πολύ όλα τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα της Ένωσης και συνεχίζουν να βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της επικαιρότητας. Κεντρικό ερώτημα είναι πως μπορεί να διατηρηθεί το κοινωνικό κράτος υπό τις νέες συνθήκες της παγκοσμιοποίησης. Τα απομνημονεύματα δίνουν μια εικόνα πόσο δραστικά άλλαξαν λόγω της παγκοσμιοποίησης οι προϋποθέσεις δράσης σε όλους τους τομείς της πολιτικής από την εξωτερική πολιτική μέχρι την αντιμετώπιση του προβλήματος της απασχόλησης. Το βιβλίο περιέχει πληροφορίες και σκέψεις για τους περιορισμούς και τις δυνατότητες μιας σοσιαλδημοκρατικής πολιτικής. Επισημαίνει τα πλαίσια μέσα στα οποία εξελίσσεται, πόσο είναι εφικτά οράματα αλλά και ποιες δυσκολίες προκαλούνται από την έλλειψή τους. Αναφέρεται στις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι κοινωνικές δυνάμεις στηρίζουν κοινωνικές αλλαγές, στην ανάγκη για γνώση, σχέδιο, συστηματική

προσπάθεια, εάν θέλουμε να πετύχουμε τις επιδιώξεις μας. Είναι ένα βιβλίο για την πολιτική στη σύγχρονη εποχή. Την πολιτική της πράξης, που είναι πολύ πιο δύσκολη από την πολιτική θεωρία.

Κυρίες και κύριοι,

Θα σταθώ σε μερικά θέματα, που έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για μας στην Ελλάδα.

Ο κ. Schröder διαπιστώνει, ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση πραγματοποίησε κατά την περίοδο της πρωθυπουργίας του σημαντικά βήματα προόδου και ενοποίησης. Παραδείγματα αποτελούν η εισαγωγή του Ευρώ, η διεύρυνση με δέκα νέα μέλη, η περαιτέρω διαμόρφωση της κοινής εξωτερικής πολιτικής και ασφάλειας. Ταυτόχρονα όμως διαπιστώνει την αδυναμία της Ένωσης να αντιμετωπίσει θέματα κρίσιμα για τους πολίτες, όπως είναι αυτό της απασχόλησης. Η αδυναμία αυτή προκύπτει κατά τον κ. Schröder από το γεγονός ότι η Ένωση δυσκολεύεται να προχωρήσει την πολιτική ενοποίηση.

Ο ίδιος στην αρχή της θητείας πίστευε, ότι θα μπορούσε να υποκαταστήσει τον γαλλογερμανικό άξονα με μια τριγωνική συνεργασία, στην οποία θα συμμετείχε η Μεγάλη Βρετανία. Διαπίστωσε όμως ότι οι Βρετανοί –και θυμίζω, ότι πρωθυπουργός της Βρετανίας ήταν τότε ο κ. Μπλερ– ενδιαφέρονται πολύ περισσότερο να προβλέπουν τις επιθυμίες των Ηνωμένων Πολιτειών και να προσαρμόζουν σ' αυτές την ευρωπαϊκή πολιτική τους. Η στάση αυτή των Βρετανών απέβη σε βάρος της ευρωπαϊκής ενοποιητικής προσπάθειας, όπως έδειξε η σθεναρή

άρνησή τους να δεχθούν την ενοποίηση των φορολογικών νομοθεσιών. Άλλωστε κατά τον κ. Schröder η συντηρητική Αμερική κρίνει απολύτως αρνητικά την ιδέα μιας αυτόνομης Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Κατά τον συγγραφέα, πολιτική ενοποίηση δεν αποτελεί η χαλαρή διακυβερνητική συνεργασία όπου η Ένωση περιορίζεται κυρίως στη διασφάλιση της ενιαίας αγοράς. Απορρίπτει το μοντέλο αυτό που είναι πρότυπο συντηρητικών κυβερνήσεων αλλά και της Επιτροπής Μπαρόζο. Για τον κ. Schröder πολιτική ενοποίηση σημαίνει μεταβίβαση στην Ένωση κεντρικών-εθνικών αρμοδιοτήτων στα θέματα της οικονομίας, της εξωτερικής πολιτικής και ασφάλειας, της εσωτερικής πολιτικής, του δικαίου αλλά και της φορολογίας. Θεωρεί εκ των υστέρων, ότι υπήρξε λάθος του, το ότι δεν εργάστηκε αρκετά για τη διαμόρφωση ενός ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου. Σε κάθε Σύνοδο Κορυφής κατά τη γνώμη του οι πρωθυπουργοί θα έπρεπε να προχωρούν βήμα βήμα στην εξάλειψη των υπαρχουσών εθνικών διαφοροποιήσεων ως προς τα θέματα κοινωνικής πολιτικής και τη διαμόρφωση μιας ενιαίας ευρωπαϊκής αντίληψης. Αυτό δεν συνέβη διότι κατά τον συγγραφέα τα κράτη-μέλη δεν διέθεταν μια σαφή αντίληψη για το «που θέλουν να πάνε την Ευρώπη και τι να πετύχουν με αυτήν».

Ο κ. Schröder υπεραμύνεται της διεύρυνσης, αλλά σημειώνει, ότι κάθε αύξηση του αριθμού των μελών αποτελεί μεν πρόοδο αλλά ταυτόχρονα και οπισθοδρόμηση της ενοποιητικής προσπάθειας διότι προστίθενται νέα προβλήματα. Όμως επισημαίνει, ότι η διαδικασία της διεύρυνσης συμβάλει σε μια ειρηνική Ευρώπη φορέα παγκόσμιας ειρήνης.

Ο κ. Schröder επισημαίνει την έλλειψη ενός ευρωπαϊκού δημόσιου χώρου χωρίς τον οποίο δεν είναι δυνατή η δημιουργία μιας ευρωπαϊκής συλλογικής συνείδησης. Είναι η κύρια αιτία της καθυστέρησης των ενοποιητικών προσπαθειών.

Συμμετείχα στις Συνόδους Κορυφής της Ένωσης ήδη από το 1996 και είχα γι' αυτό την ευκαιρία να διαμορφώσω μια καλή αντίληψη για την ευρωπαϊκή πολιτική της κυβέρνησης του κ. Schröder. Τα πρώτα χρόνια ~~τις~~ η εντύπωση που κυριαρχούσε στο Συμβούλιο ήταν ότι η νέα κυβέρνηση έχει στρέψει την προσοχή της κυρίως στο θέμα του περιορισμού των πόρων, που καταβάλλει η Γερμανία στην Ένωση. Ήταν σθεναρή οπαδός περιορισμών στον προϋπολογισμό της Ένωσης. Αυτό συνέβαλε αρχικά σε κάποια καθυστέρηση των ενοποιητικών επιδιώξεων, που συνεπάγονται συνήθως οικονομικές επιβαρύνσεις. Αιτία της στάσης της Γερμανικής κυβέρνησης ήταν το εξαιρετικά υψηλό κόστος της γερμανικής ενοποίησης, που υπερέβη κάθε πρόβλεψη και προκάλεσε έντονο δημοσιονομικό πρόβλημα στη Γερμανία. Η προσπάθεια της τριγωνικής συνεργασίας Γερμανίας - Γαλλίας - Βρετανίας που έγινε αντιληπτή στο Συμβούλιο, απεδείχθη απρόσφορη. Συνέβαλε στην απώλεια χρόνου ως προς τη διαμόρφωση ενοποιητικών πολιτικών. Η Γαλλία η οποία κατά το διάστημα από το 1998 και μέχρι το τέλος του 2000 θα μπορούσε να αναπτύξει μια πιο ενεργή ευρωπαϊκή παρουσία υποκαθιστώντας τη Γερμανία βρισκόταν σε μια περίοδο προβληματισμού. Η νέα σοσιαλιστική κυβέρνηση του κ. Ζοσπέν έπρεπε να βρει κοινό λόγο με τον κ. Σιράκ, πράγμα που λόγω του πολιτικού ανταγωνισμού τους, προκαλούσε κατά τρόπο εμφανή δισταγμούς και καθυστερήσεις. Η γαλλική αμφιθυμία συνέβαλε και

αυτή σε απώλεια χρόνου. Η Σύνοδος Κορυφής της Νίκαιας, τον Δεκέμβριο του 2000, όπου η γαλλική Προεδρία χειρίστηκε με μεγάλη προχειρότητα το θέμα των τροποποιήσεων της Συνθήκης, έκανε εμφανές, ότι έλειπε ένας δυνατός καθοδηγητικός άξονας της Ένωσης και οι κύριοι πρωταγωνιστές ήταν απασχολημένοι με τα εσωτερικά τους προβλήματα.

Πρέπει εδώ όμως να τονιστεί ότι ο κ. Schröder στη Σύνοδο Κορυφής του Βερολίνου κατά τη διάρκεια της Γερμανικής Προεδρίας τον Μάρτη του 1999 παρά το πρόβλημα πόρων που είχε η Γερμανία, δεν δίστασε να προτάξει το συμφέρον της Ένωσης για περισσότερα έσοδα, για να επιτύχει την αναγκαία συμφωνία για τις δαπάνες της προγραμματικής περιόδου 2000-2006. Η Ελλάδα πέτυχε τότε ένα πρωτόγνωρο ύψος πόρων από το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Ο κ. Schröder μετά τη λήξη της συνεδρίασης -κι ενώ η ένταση των διαπραγματεύσεων είχε πια υποχωρήσει, μου είπε χαμογελώντας «πήρες περισσότερα απ' όσα έπρεπε». Του απάντησα το ίδιο χαμογελαστά «πήρα λιγότερα απ' όσα θα έπρεπε, αλλά περισσότερα απ' όσα θα θέλατε».

Κυρίες και κύριοι,

Το δεύτερο σημείο του βιβλίου στο οποίο θα σταθώ αφορά την προσπάθεια του κ. Schröder να προωθήσει σημαντικές αλλαγές σε διάφορους τομείς της κοινωνικής ζωής, ώστε να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα της γερμανικής οικονομίας, να περιορίσει τη δημοσιονομική δαπάνη και να προσαρμόσει την νομοθεσία στις νέες αναγκαιότητες που προέκυψαν από την παγκοσμιοποίηση. Το θέμα αυτό κυριάρχησε στη δεύτερη τετραετία της

διακυβέρνησής του. Ο κ. Schröder πιστεύει στην ανάγκη ενός κοινωνικού κράτους. Η σύγχρονη διακυβέρνηση απαιτεί κατ' αυτόν μια πολιτική, που συνδυάζει την οικονομική ανάπτυξη με συνεχείς προσπάθειες για πλήρη απασχόληση, κοινωνική δικαιοσύνη και προστασία του περιβάλλοντος. Συνεπάγεται την προσαρμογή του κοινωνικού κράτους στις ολοκληρωτικά νέες παγκόσμιες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες. Επιβάλλει αλλαγές δομών του συστήματος υγείας, της κοινωνικής ασφάλισης, της αγοράς εργασίας, ώστε να μπορέσουν να διατηρηθούν οι υπάρχουσες κοινωνικές παροχές.

Υπενθυμίζω, ότι η Γερμανία λόγω των οικονομικών επιπτώσεων της ενοποίησης παρουσίαζε ήδη κατά την έναρξη της κυβερνητικής περιόδου Schröder πολύ χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης ή και φαινόμενα ύφεσης. Η κατάσταση αυτή είχε προκαλέσει στο σύνολο της Ένωσης περιορισμό της οικονομικής δραστηριότητας και πτώση των ρυθμών ανάπτυξης. Ακόμη και η Ελλάδα είχε επηρεασθεί αρνητικά. Η αντίδραση της γερμανικής κυβέρνησης ήταν επιβεβλημένη και αποτελούσε αίτημα των υπολοίπων μελών της Ένωσης, ώστε η γερμανική οικονομία να λειτουργήσει ως μοχλός ανάπτυξης της Ένωσης.

Το κεφάλαιο του βιβλίου που αφορά την μεγάλη μεταρρυθμιστική τομή που επιχείρησε το 2003 είναι από τα πλέον ενδιαφέροντα. Ο κ. Schröder με πολιτική τόλμη και με επιμονή που παρέβλεπε το πολιτικό κόστος αγωνίσθηκε για μια νέα δυναμική στην ανάπτυξη και στην ευημερία της χώρας του. Ο κ. Schröder παρουσίασε τον Μάρτη του 2003 το πρόγραμμα μέτρων με τον τίτλο «Ατζέντα 2010». Συμπεριλάμβανε αλλαγές στην πολιτική για την αγορά

εργασίας, το δίκαιο των συλλογικών συμβάσεων, την εκπαίδευση των εργαζομένων, τον εκσυγχρονισμό της νομοθεσίας για τους επαγγελματίες, μεταβολές στο σύστημα υγείας και ρυθμίσεις για τη φορολογική και επενδυτική πολιτική. Το πρόγραμμα αυτό έγινε αποδεκτό από έκτακτο συνέδριο του σοσιαλδημοκρατικού κόμματος και ψηφίστηκε από το κοινοβούλιο τον Οκτώβριο του 2003. Οι αντιδράσεις όμως των συνδικάτων, ενός σημαντικού τμήματος του κόμματος και της αντιπολίτευσης ήταν ιδιαίτερα έντονες. Η εφαρμογή του προγράμματος συνάντησε ως εκ τούτου αρκετές δυσκολίες. Οι αντιδράσεις οδήγησαν σε μεταστροφή της κοινής γνώμης και σε αλλεπάλληλες ήττες του σοσιαλδημοκρατικού κόμματος στις τοπικές εκλογές και πράγμα πρωτόγνωρο στη Γερμανία σε πρόωρες εκλογές.

Στο ερώτημα, αν τα μέτρα που εφαρμόστηκαν ήταν τα ενδεδειγμένα ο κ. Schröder απαντά καταφατικά στο βιβλίο του επικαλούμενος το γεγονός ότι χάρη στα μέτρα αυτά η οικονομική κατάσταση άλλαξε, άρχισαν να αυξάνονται οι ρυθμοί ανάπτυξης και περιορίστηκαν δραστικά τα ελλείμματα. Η έντονη αντίδραση οφείλεται κατά τη γνώμη του στο ότι δεν υπήρχε συνείδηση της ανάγκης των αλλαγών στον πληθυσμό, δεν είχε γίνει αντιληπτό, ότι η παγκοσμιοποίηση απαιτούσε προσπάθειες προσαρμογής, ότι το κόστος της επανένωσης δεν ήταν σε όλη την έκτασή του γνωστό. Στην μεν πρώην Δυτική Γερμανία δεν ήταν πρόθυμοι να το καταβάλουν στη δε πρώην Ανατολική Γερμανία δεν θεωρούσαν την παρεχόμενη βοήθεια ως ικανοποιητική. Ο κ. Schröder επισημαίνει, ότι η δυσπιστία απέναντι σε αλλαγές που θίγουν χρόνιες πρακτικές ενισχύεται όταν η αντιπολίτευση όπως συνέβη στη Γερμανία παρουσιάζει τα μέτρα ως τελείως περιττά. Και ότι

γενικά ενώ όλοι συμφωνούν να υπάρξουν μεταρρυθμίσεις, οι πολίτες δεν δέχονται να θίγονται οι ίδιοι. Ας σημειωθεί ότι το Χριστιανοδημοκρατικό κόμμα, όταν ήρθε στην εξουσία αποδ~~ε~~χθηκε σε μεγάλη έκταση αυτές τις αλλαγές.

Η εμπειρία από εκσυγχρονιστικές προσπάθειες στη χώρα μας δείχνει, ότι η πολιτική επιτυχία τους εξαρτάται από την προεργασία, τη δημόσια παρουσίαση των προβλημάτων και την κοινωνική δυναμική, η οποία έχει διαμορφωθεί για τη στήριξή τους. Όπως έχω αναφέρει σε άλλη περίπτωση, η επίτευξη συγκεκριμένων στόχων, που αλλάζουν το παραδεκτό και κατεστημένο δεν πραγματοποιείται μόνο με νόμους και προτροπές εκ των άνω. Για να επιτευχθούν κοινωνικές αλλαγές χρειάζεται ένα τμήμα της κοινής γνώμης να παρέχει την ενεργή στήριξή του, να συνεργάζεται για να ξεπεραστούν υπάρχουσες πεποιθήσεις και πρακτικές. Αναγκαίο στοιχείο για να κινητοποιηθούν οι πολίτες είναι η διαμόρφωση μιας ιδεολογίας που προωθεί τις ουσιαστικές κοινωνικές μεταβολές. Όσο πιο ανεπτυγμένο το ιδεολογικό ρεύμα τόσο πιο αποτελεσματική η πολιτική προσπάθεια. Αλλαγές σε έκταση δύσκολα πραγματοποιούνται, μετά από προηγούμενες κομματικές εξαγγελίες ότι δεν υπάρχουν προβλήματα ή όταν δεν υπάρχει σχεδιασμός και ζητούνται από τους πολίτες θυσίες χωρίς να εξηγείται πειστικά γιατί προέκυψε η ανάγκη αλλαγής της πολιτικής. Όλα αυτά μοιάζουν αυτονόητα, αλλά συνήθως ξεχνιούνται όταν κυριαρχεί ο φόβος του πολιτικού κόστους. Η ελπίδα, ότι οι πολίτες θα υποχρεωθούν να υπακούσουν στην κυβερνητική πλειοψηφία οδηγεί συνήθως τα κόμματα στην πρακτική να λέγονται μισές αλήθειες και να παρουσιάζονται σχεδόν τα πάντα ως εφικτά χωρίς κόστος.

Ο κ. Schröder στο βιβλίο επισημαίνει επίσης ένα γεγονός, το οποίο στη χώρα μας πολλοί επίμονα αγνοούν. Το τι συμβαίνει μέσα στην οικονομία και στην κοινωνία μιας χώρας έχει άμεση επίπτωση στη θέση της και τις δυνατότητές της στις διεθνείς της σχέσεις, οικονομικές και πολιτικές. Ιδίως η θέση μιας χώρας στην Ένωση εξαρτάται από την οικονομική και κοινωνική της δύναμη. Η Γερμανία για να ανταποκριθεί στον καθοδηγητικό πολιτικό ρόλο, που απαιτούσαν οι πολίτες της ήταν υποχρεωμένη να αποκτήσει και πάλι την πιο ανταγωνιστική οικονομία στην Ένωση. Η προσπάθεια να αλλάξουν τα κακώς κείμενα ήταν ^{Αθίων} πολλαπλά επιβεβλημένα.

Κυρίες κύριοι,

Πολλοί ίσως έχουν την εντύπωση, ότι ο κ. Schröder είναι ένας τεχνοκράτης, που δεν είναι ευαίσθητος απέναντι σε κοινωνικά προβλήματα. Το βιβλίο του δείχνει ότι δεν τον καθοδηγεί μια τεχνοκρατική αντίληψη, αλλά οι εμπειρίες μιας ζωής έντονης προσπάθειας συνδεδεμένης με τα προβλήματα και τους αγώνες του κόσμου της εργασίας. Ο ίδιος προέρχεται από εργατική οικογένεια, άρχισε να εργάζεται ως έφηβος και γι' αυτό επισκέφτηκε το νυχτερινό γυμνάσιο και τα σχολεία για εργαζόμενους. Στο πανεπιστήμιο σπούδασε χάρη σε υποτροφίες που κέρδισε με τις επιδόσεις του. Η πορεία του αυτή του δημιούργησε την πεποίθηση ότι το κρίσιμο ερώτημα για το περιεχόμενο μιας πολιτικής είναι: σε ποιον δίνεται μια ευκαιρία στη ζωή και σε ποιον όχι. Αριστερή πολιτική θεωρεί εκείνη που διαμορφώνει τις κοινωνικές συνθήκες σε τρόπο ώστε όλοι οι άνθρωποι να έχουν ευκαιρίες να αναδειχθούν άσχετα από την

καταγωγή τους. Κεντρικός άξονας μιας τέτοιας πολιτικής είναι η παιδεία. Η μόρφωση είναι το κλειδί για τη λύση των προβλημάτων της αγοράς εργασίας και της βελτίωσης του επιπέδου ζωής. Η μόρφωση παρέχει τις δυνατότητες για την ανάπτυξη των ικανοτήτων του ατόμου. Αυτή εξασφαλίζει ζωή με κοινωνική ευθύνη. Όλα τα παιδιά χρειάζονται συμπαράσταση άσχετα από την κοινωνική θέση και τις οικονομικές δυνατότητες των γονέων τους.

Κυρίες και κύριοι,

Ως τελευταίο θέμα θα θίξω την επέμβαση των Ηνωμένων Πολιτειών και της Μεγάλης Βρετανίας στο Ιράκ. Ο κ. Schröder υπήρξε σθεναρά αντίθετος. Επισημαίνει, όπως όλοι ξέρουμε, ότι οι πληροφορίες για την ύπαρξη όπλων μαζικής καταστροφής ήταν χαλκευμένες και ότι οι ΗΠΑ διέπραξαν σειρά λαθών. Εκφράζεται αρνητικά επίσης για τις χώρες που την άνοιξη του 2003 διέσπασαν την ενότητα της Ένωσης για να στηρίξουν την αμερικανική επέμβαση. Αναφέρεται στις προσπάθειες της ελληνικής προεδρίας και συμφωνεί με τη θέση της, ότι θα έπρεπε να υπάρξει λύση εντός του πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών. Η στάση του κ. Schröder προκάλεσε επανειλημμένες επικρίσεις των Ηνωμένων Πολιτειών. Αλλά ο ίδιος πολύ σωστά επισημαίνει ότι οι ΗΠΑ δεν έχουν μόνες τους τη δύναμη να προασπίσουν την ειρήνη στον κόσμο. Χρειάζονται και άλλες δυνάμεις που μπορούν να κρίνουν και να ενεργούν είτε αυτόνομα είτε σε συνεργασία με όλους όσους θέλουν να κατοχυρώσουν μια ειρηνική συνύπαρξη και να αντιμετωπίσουν αρνητικά φαινόμενα όπως η τρομοκρατία. Η

Ευρώπη αποτελεί την ελπίδα και το μέσο για την κατοχύρωση της ειρήνης στον κόσμο.

Το βιβλίο του κ. Schröder είναι γραμμένο σε ζωντανή γλώσσα είτε περιγράφει βιώματα και σκέψεις είτε αναφέρεται σε πολιτικές εξελίξεις, αγγίζει τον νου και συναίσθημα και κρατά ψηλά το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Το συνιστώ ανεπιφύλακτα σε όποιον ενδιαφέρεται για την πολιτική.

